

Van de website van DEME :

http://www.deme.be/Press/press_item.asp?iID=121

VLAAMSE BAAIEN 2100

Initiatief Dit initiatief komt vanuit een groep privé-bedrijven – landschapsarchitecten (ORG uit Mechelen) ,ingenieur- en expertbureaus (Arcadis uit Antwerpen, IMDC uit Borgerhout en AT&M Consultants, uit De Pinte) en mariene aannemers (DEME N.V. uit Zwijndrecht en Ondernemingen Jan De Nul N.V. uit Hofstade) – die door hun beroepsactiviteiten nauw betrokken zijn bij kustverdediging, milieu, urbanisatie en kustontwikkeling.

Historiek Aan de Vlaamse Kust bestaat de overgang van zee naar land uit een strandwal, dit is een onderwater strand, een tijstrand, een hoogwaterstrand en een duinengordel. Deze strandwal is opgebouwd uit hoofdzakelijk fijn zand en vormt de zogenaamde primaire zeewering van de Vlaamse Kustvlakte die zich uitstrekt tot steden zoals Veurne, Oudenburg, Oostende en Brugge. In historische tijden lag deze zeewering ettelijke kilometers verder in zee. Ca. 2000 jaar geleden bestond ze uit een opeenvolging van “wadden”-eilanden, gescheiden door kreekgeulen met daarachter een slikken- en schorregebied. Sindsdien heeft de mens de kustvlakte ingenomen: grote gebieden werden droog gemalen, struiken en bomen werden gerooid waardoor de natuurlijke zeewering verzwakt werd. Bovendien is de zeespiegel langzaam maar gestaag gerezen. Als gevolg hiervan is de kustlijn sterk achteruit getrokken: Vlaanderen is in minder dan 1.500 jaar bijna 20.000 ha land aan de zee verloren.

Eerste verdediging Het verharderen van de zeewerende duinen met dijkglooiingen - ongeveer 150 jaar geleden begonnen - heeft de kusterosie weliswaar gestopt, maar verhindert het erosieproces van de voorliggende stranden helemaal niet. De Vlaamse Overheid, Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (ADK), onderkent het bestaan van een 8-tal zwakke schakels in de kustverdediging die amper opgewassen zijn tegen een 100-jarige storm. ADK startte een meerjaren studie waarmee zij verhoopt op termijn een zeewering te ontwerpen en te realiseren die opgewassen is tegen een 1.000-jarige storm. Hun initiatief moet uitmonden in een zogenaamd “Geïntegreerd Kustveiligheidsplan” dat voor het eerst de volledige kust aanpakt sinds de storm van 1 februari 1953 (dit was een 250-jarige storm). In Zeeuws-Vlaanderen heeft men na de grootschalige werken van de jaren '60 en '70 het veiligheidsniveau op een 4.000-jarige storm vastgelegd. Dit niveau is in 1996 bereikt en wordt sindsdien door Nederland onderhouden.

Zeespiegelrijzing :Wat gebeurt er in de rest van de wereld? Zeespiegelrijzing is sinds geruime tijd een heet hangijzer: de stand van de zeespiegel wordt nu zowat overal ter wereld opgemeten en opgevolgd. Wetenschapslui proberen het effect van klimaatwijzigingen te verrekenen en voorspellen een toename van de stijging van 1 a 2 mm/jaar (het gemiddelde van de laatste 1000 jaar) tot 6 of zelfs 10 mm/jaar! Dit proces wordt op wereldschaal nauwgezet gevolgd. Nederland wacht niet op de effecten van klimaatwijzigingen. Onze Noorderburen anticiperen op de bedreiging met aangepaste geïntegreerde plannen voor de kustzone. In 2008 rapporteerde de Tweede Deltacommissie aan de Nederlandse Regering met de aanbeveling om de veiligheidsnormering nog te verstrengen en om meer dan 1 miljard €/jaar te spenderen aan een veilige zeevering. Dit ging gepaard met het uitwerken van een hele reeks ontwikkelingsplannen van de kustzone en waarvan de eerste concrete acties nu reeds begroot en aanbesteed worden. In Frankrijk worden Baai-Comité's opgericht (referentie: Plan Littoral d'Actions pour une Gestion de l'Erosion côtière, Sécurité maritime, Pêche et Environnement en Côte d'Opale) die geïntegreerde kustverdedigingsplannen uitwerken waarbij alle belangen – natuur, kustverdediging, toerisme, ontwikkelingen, urbanisaties,...- tot één geheel met het maatschappelijk draagvlak uitgewerkt worden. Elders in de wereld worden meer en meer dergelijke kustplannen uitgewerkt om de synergie tussen kustverdediging, ecologie en antropogene ontwikkelingen te bewerkstelligen.

Het initiatief 'Vlaamse Baaien 2100' : een verkenning vervat in 10 basisprojecten Vlaamse Baaien 2100 is een verkenning gespiegeld naar de horizon 2100 die de kansen en opportuniteit voor een geïntegreerde ontwikkeling van de Vlaamse Kust in kaart zet. Vlaamse Baaien 2100 heeft de ambitie om een globaal en geïntegreerd beeld te geven van wat er mogelijk kan geschapen worden om bedreigingen om te buigen naar kansen. Kansen om beveiliging te geven aan het bestaande patrimonium: zeedijken, gebouwen, havens, infrastructures, ... Kansen om terug natuur te ontwikkelen. Kansen om de huidige, te volgebouwde kust terug aantrekkelijk te maken. Kansen om duurzame energiewinning te verwezenlijken. En kansen om urbanisatie, toerisme, havenactiviteiten, pleziervaart en andere zeegebonden activiteiten, zoals visserij in harmonie uit te bouwen. En dit doen in fasen, progressief over 100 jaar. Zonder dat het ene planonderdeel een beslag legt op een ander inzicht. Men noemt dit een 'no-regret' filosofie, die in dit geval toepasselijk is omdat de toekomst in ieder geval onzeker is en een flexibele aanpak vergt. Maar wel een samenhangend geheel, van 10 basisprojecten, die stuk voor stuk beantwoorden aan een reeks vragen en betrachtingen. Het is en blijft een evenwichtsoefening, want de belangen en gevoeligheden van zowel kustbewoners als kustbezoekers wijzen vaak in de richting van een stagnatie, een behoud van wat er nu is. Maar

dit mag het beleid niet zijn, vermits de zeespiegel onverminderd – en, volgens vele wetenschapslui zelfs versterkt – verder stijgt. De stranderosie blijft elk jaar toeslaan en de ruimtenood voor zowel toerisme als natuur wordt elk jaar weer wat scherper gesteld. Een 10-tal projecten, gespreid over 100 jaar, vormen de grootschalige puzzel van de voorgestelde visie, met een gezonde mix van eenvoudige en snelle ingrepen en van toekomstgerichte ontwikkelingsplannen. Uitbreiding van diepwater havenfaciliteiten, bouw van eilanden voor ontwikkeling, mogelijk maken van estuaire vaart, creatie van natuurcompensatie gebieden, duurzame offshore wind- en tijenergie. Allemaal facetten die in de verkenning geïntegreerd worden. Vlaamse Baaien 2100 nodigt uit om samen na te denken en te werken aan een veilige kust, waar het goed is om te wonen en aantrekkelijk te verblijven, waar kansen worden geschapen voor de mens in en met de natuur.

Wat nu? Het schema van Vlaamse Baaien 2100 is progressief met ruimte voor flexibele aanpak dankzij het voortschrijdend inzicht: men kan nu, vandaag, starten zonder dat we spijt moeten krijgen van beslissingen die worden genomen. We willen vermijden dat we in de toekomst spijt moeten hebben dat er geen beslissing is genomen! En anderzijds moet men niet wachten op de volledige uitwerking van een globaal langdurig kustplan, om nu reeds de meest urgente acties te realiseren. Met visie en een lange-termijnblik werken laat ook toe om breder te denken dan één enkel werk. Door integratie van projecten kan bv. het principe ‘werk met werk’ toegepast worden, hetgeen altijd een gunstig effect heeft op het kostenplaatje. Bijvoorbeeld kan het vrijgekomen zand van vaargeulverdiepingen oordeelkundig gebruikt worden voor kustverdediging, in plaats van dit in zee te bergen op veraf gelegen stortplaatsen.